

സെക്രട്ടറി (സൗത്ത്) ന്റെ മൊറോക്കോ സന്ദർശനം (നവംബർ 18-21, 2025)

നവംബർ 26, 2025

ഉഭയകക്ഷി സഹകരണം ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും ഉന്നതതല ഇടപഴകലുകൾക്കുള്ള ആക്കം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുമായി ഇന്ത്യയുടെ വിദേശകാര്യ മന്ത്രാലയം സെക്രട്ടറി (സൗത്ത്) ഡോ. നീന മൽഹോത്ര 2025 നവംബർ 18 മുതൽ 21 വരെ തീയതികളിൽ ഇന്ത്യയും മൊറോക്കോയും തമ്മിലുള്ള പതിവ് ഉഭയകക്ഷി കൂടിയാലോചനകൾക്കായി മൊറോക്കോ സന്ദർശിച്ചു.

2. സെക്രട്ടറി (സൗത്ത്) ഡോ. നീന മൽഹോത്രയും വിദേശകാര്യ, ആഫ്രിക്കൻ സഹകരണം, മൊറോക്കൻ പ്രവാസി മന്ത്രാലയത്തിലെ അന്താരാഷ്ട്ര രാഷ്ട്രീയ കാര്യങ്ങളുടെ ഡയറക്ടർ ജനറൽ അംബാസഡർ ശ്രീ. ഫൗദ് യാസോഫും ഉഭയകക്ഷി ബന്ധങ്ങളുടെ മുഴുവൻ മേഖലകളെയും കുറിച്ച് വിപുലമായ ചർച്ചകൾ നടത്തി. ചർച്ചകളിൽ രാഷ്ട്രീയ സംഭാഷണം, സാമ്പത്തിക-വ്യാപാര പങ്കാളിത്തം, പ്രതിരോധ-സുരക്ഷാ സഹകരണം, സാംസ്കാരിക ബന്ധങ്ങൾ, വികസന പങ്കാളിത്തം, ജനങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള വിനിമയം എന്നിവയും ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. യോഗത്തിൽ ഡയറക്ടർ ശ്രീ. ഒമർ കാദിരി, ഏഷ്യ ഡിവിഷൻ ഹെഡ് നെസ റിക്കി, മൊറോക്കോയിലെ ഇന്ത്യൻ അംബാസഡർ ശ്രീ സഞ്ജയ് റാണ എന്നിവരും പങ്കെടുത്തു. മന്ത്രാലയങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള പതിവ് വിനിമയങ്ങൾ നിലനിർത്താനും പരസ്പരം സൗകര്യപ്രദമായ തീയതിയിൽ ന്യൂഡൽഹിയിൽ അടുത്ത റൗണ്ട് വിദേശ ഓഫീസ് കൺസൾട്ടേഷനുകൾ നടത്താനും ഇരുപക്ഷവും തമ്മിൽ ധാരണയായി.

3. സെക്രട്ടറി (സൗത്ത്) യുവജനകാര്യ, സാംസ്കാരിക, ആശയവിനിമയ മന്ത്രി ശ്രീ. മുഹമ്മദ് മെഹ്ദിയെ സന്ദർശിച്ചു. ഇരുരാജ്യങ്ങളും തമ്മിൽ നയതന്ത്രബന്ധം സ്ഥാപിതമായതിന്റെ 70-ാം വാർഷികം അവിസ്മരണീയമാക്കാൻ 2026-27 കാലയളവിലേക്കുള്ള തയ്യാറെടുപ്പുകളെക്കുറിച്ച് അവർ ചർച്ച ചെയ്തു. സാംസ്കാരികോത്സവങ്ങൾ, യുവജന വിനിമയങ്ങൾ, അക്കാദമിക് സഹകരണങ്ങൾ, പരസ്പരമുള്ള സാംസ്കാരിക വാരാഘോഷങ്ങൾ എന്നിവ ഇന്ത്യയിലും മൊറോക്കോയിലും സംയുക്തമായി സംഘടിപ്പിക്കപ്പെടും. മൊറോക്കോയിലെ ഗെയിമിംഗ്, സർഗ്ഗാത്മക ഡിജിറ്റൽ വ്യവസായ മേഖലകളിലുണ്ടായ ശ്രദ്ധേയമായ വളർച്ച എടുത്തുപറഞ്ഞുകൊണ്ട് മന്ത്രി ബെൻസെയ്ത്ത് നിക്ഷേപ-പങ്കാളിത്ത അവസരങ്ങൾ പര്യവേക്ഷണം ചെയ്യാനായി ഇന്ത്യൻ കമ്പനികളെ ക്ഷണിച്ചു. സെക്രട്ടറി (സൗത്ത്) അതിനെ സ്വാഗതം ചെയ്തു. യുവജന സംരംഭങ്ങൾ, സാംസ്കാരികതലത്തിലെ നൂതനാശയങ്ങൾ, ഉൽപാദനപരമായ സാമ്പത്തിക

മേഖലകൾ എന്നിവയിലെ സഹകരണത്തിനുള്ള ശക്തമായ സാധ്യതകൾക്കും സെക്രട്ടറി (സൗത്ത്) ഉന്നത നൽകി.

4. ഊർജ്ജ പരിവർത്തന-സുസ്ഥിര വികസന മന്ത്രി ശ്രീമതി ലീല ബെന്നാലിയെ സെക്രട്ടറി (സൗത്ത്) സന്ദർശിച്ചു, അന്താരാഷ്ട്ര സൗരോർജ്ജ സഖ്യം (ISA) ഉൾപ്പെടെയുള്ള പുനരുപയോഗ ഊർജ്ജ മേഖലയിലെ സഹകരണത്തിനുള്ള അവസരങ്ങളെക്കുറിച്ച് ചർച്ച ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. ഇരുപക്ഷവും തങ്ങളുടെ ഊർജ്ജ-പരിവർത്തന തന്ത്രങ്ങൾ പരസ്പര പൂരകങ്ങളാണെന്ന് എടുത്തുപറഞ്ഞു, ഇന്ത്യയുടെ ITEC പ്രോഗ്രാമിന് കീഴിൽ ഉൾപ്പെടെ സുസ്ഥിരമായ ഖനന ശൃംഖലകൾ, സ്വകാര്യ മേഖലയെ ഉൾപ്പെടുത്തൽ, ശേഷി വികസനം എന്നിവ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള സഹകരണം വർദ്ധിപ്പിക്കാമെന്ന് സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു. 2026 ജനുവരിയിൽ ഗോവയിൽ നടക്കാനിരിക്കുന്ന ഇന്ത്യ എനർജി വീക്കിൽ പങ്കെടുക്കാൻ ഇന്ത്യ സന്ദർശിക്കാനായി മന്ത്രി ബെന്നാലിയെ സെക്രട്ടറി സൗത്ത് ക്ഷണിച്ചു.

5. സെക്രട്ടറി (സൗത്ത്) വ്യവസായ-വ്യാപാര മന്ത്രാലയത്തിലെ വിദേശ വ്യാപാര സ്റ്റേറ്റ് സെക്രട്ടറി ശ്രീ. ഒമർ ഹിജ്റയുമായി കൂടിക്കാഴ്ച നടത്തി, ഉഭയകക്ഷി വ്യാപാര, വാണിജ്യ സഹകരണം അവലോകനം ചെയ്തു. അവർ വ്യാപാര കൈമാറ്റങ്ങൾ കൂടുതൽ ആഴത്തിലാക്കുന്നതിനെയും ഫാർമസ്യൂട്ടിക്കൽസ്, വാഹന നിർമ്മാണം, IT സേവനങ്ങൾ, വസ്ത്ര മേഖല, കാർഷിക-പ്രോസസ്സിംഗ് തുടങ്ങിയ മേഖലകളിലെ അവസരങ്ങളെയും കുറിച്ച് ചർച്ച നടത്തി. വളം, ഫോസ്ഫേറ്റ് വിതരണം എന്നിവയിൽ ഇന്ത്യയുടെ ദീർഘകാല പങ്കാളിയായ OCP ഗ്രൂപ്പിന്റെ ചെയർമാനും CEO യുമായ ശ്രീ. മുസ്തഫ ടെറാബുമായി സെക്രട്ടറി (സൗത്ത്) കൂടിക്കാഴ്ച നടത്തി, ദീർഘകാല തന്ത്രപ്രധാന വിതരണ ക്രമീകരണങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുക, വളം വിതരണ ശൃംഖലയിലെ സംയുക്ത സംരംഭങ്ങളുടെ സാധ്യത, സ്ഥിരതയുള്ള കൃഷിയും മണ്ണിന്റെ ആരോഗ്യവും സംബന്ധിച്ചുള്ള സഹകരണം, ഭക്ഷ്യസുരക്ഷാ സഹകരണം എന്നിവയെക്കുറിച്ച് അവർ ചർച്ച നടത്തുകയും ചെയ്തു.

6. ഇന്ത്യയും മൊറോക്കോയും സൗഹാർദ്ദപരമായ ദീർഘകാല പങ്കാളിത്തം ആസ്വദിക്കുന്നു, മുഹമ്മദ് VI രാജാവിന്റെ 2015 ലെ ഇന്ത്യാ സന്ദർശനത്തിനും പ്രധാനമന്ത്രി ശ്രീ. നരേന്ദ്ര മോദിയുമായുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടിക്കാഴ്ചയ്ക്കും ശേഷം ഈ ബന്ധത്തിന് ആക്കം കൂടി. വിവിധ മേഖലകളിലുടനീളം ഉഭയകക്ഷി ബന്ധങ്ങൾ വികസിച്ചിട്ടുണ്ട്, നിലവിൽ 40-ലധികം ഉഭയകക്ഷി കരാറുകൾ പ്രാബല്യത്തിൽ ഉണ്ട്, കൂടാതെ പ്രതിരോധവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഉൽപാദനത്തിലെ സഹകരണം

ഉൾപ്പെടെയുള്ള തന്ത്രപ്രധാന മേഖലകളിലെ സഹകരണം വളരുന്നുമുണ്ട്. ഇന്ത്യയും മൊറോക്കോയും തമ്മിൽ നയതന്ത്ര ബന്ധം സ്ഥാപിതമായതിന്റെ 70-ാം വാർഷികം 2027 ൽ സമഗ്രമായ പരിപാടികളിലൂടെയും സംയുക്തമായി ആഘോഷിക്കാൻ പദ്ധതിയിടുന്നു.

7. സെക്രട്ടറി (സൗത്ത്) ഡോ. നീന മൽഹോത്രയുടെ മൊറോക്കോ സന്ദർശനം പൊതു തത്വങ്ങളിലും പരസ്പര ബഹുമാനത്തിലും അധിഷ്ഠിതമായ ഇന്ത്യ-മൊറോക്കോ സൗഹൃദത്തെ കൂടുതൽ ശക്തിപ്പെടുത്തി, പതിവ് ഉന്നതതല ഇടപെടലുകളിലൂടെയും കൂടിയാലോചനകളിലൂടെയും ഈ ബന്ധം ഫലപ്രദമായി നിലനിർത്താമെന്ന് ഇരുപക്ഷവും സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു. വ്യാപാരം, സാങ്കേതികവിദ്യ, ടൂറിസം, ജനങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള വിനിമയം എന്നിവ ഉൾപ്പെടെ പരസ്പര താൽപ്പര്യമുള്ള വിവിധ മേഖലകളിൽ തങ്ങളുടെ പങ്കാളിത്തം കൂടുതൽ ആഴത്തിലാക്കുന്നതിനും സഹകരണം വികസിപ്പിക്കുന്നതിനുമുള്ള ദൃഢമായ പ്രതിബദ്ധത ഇരുപക്ഷവും ആവർത്തിച്ചു.

റാബത്ത്

നവംബർ 26, 2025